

Problematika medzier v zákonoch v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky

JUDr. Sergej Kohut
Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky

Problematika medzier v zákonoch (*lacunae legis*) je témou, pri ktorej zbystrí pozornosť nielen akademická obec, ale taktiež praktici, predovšetkým tí zo sudcovského stavu. Nie nadarmo je téma medzier v zákonoch predmetom učebníc a odborných publikácií zaoberajúcich sa problematikou metodológie interpretácie práva, ktorá má priamu spojitosť s rozhodovaním o právach a povinnostiach subjektov práva v konaní pred orgánmi verejnej moci, predovšetkým v konaniach pred súdmi.

Teória medzier v zákonoch tak nie je spojená iba s akademickým, vedeckým skúmaním právneho poriadku, keďže s problematikou medzier v zákonoch sa musia často vysporiadať najmä súdy rozhodujúce konkrétnu kauzu, pričom nie výnimočne môže byť medzera v zákone príčinou, že konkrétny spor bude posudzovaný ako tzv. *hard case*.

Ambíciou nasledujúcich riadkov je predostrieť odpoveď na tézu, či a akým spôsobom reflektuje judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“) problematiku medzier v zákonoch. Odpoveď na položenú otázku sa príspevok bude usilovať nájsť nie v teoretických úvahách, ale v konkrétnych prípadoch, ktoré prešli rukami sudcov ústavného súdu a ktoré majú svoje vyústenie v právoplatnom rozhodnutí.

1. Všeobecne k teórii medzier v zákonoch

Medzeru v zákone možno charakterizovať ako absenciu právnej úpravy v prípadoch, kde je vzhľadom na ciele zákonodarcu alebo celkový kontext zákona táto právna úprava legitímne očakávaná¹. Inak povedané pre konkrétny skutkový stav chýba z jazykového hľadiska v príslušnom na vec sa vzťahujúcom zákone aplikovateľná právna norma, ktorá by však musela existovať, keby bol zákonodarca dôsledný vzhľadom na účel sledovaný úpravou spoločenských vzťahov konkrétnym zákonom².

¹ LARENZ, K.: *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*. Sechste, neubearbeitete auflage. Berlin, Heidelberg, New York: Springer-Verlag, 1991, p. 375.

² BYDLINSKI, F.: *Grundzüge der juristischen Methodenlehre*. Wien: FOWI-Arbeitspapiere Nr. 95, Brüner Vorträge Nr. 1, 2003. p. 51. Porov. tiež MELZER, F.: *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 233.

Právna doktrína svojim bádáním, ale aj prax súdnych orgánov štátov medzinárodného spoločenstva pri aplikácii vnútroštátnej legislatívy umožnili zosumarizovať a rozlíšiť niekoľko druhov medzier v zákone, napr.:

- (i) medzery v ústavnom a jednoduchom práve,
- (ii) primárne a sekundárne medzery v zákone,
- (iii) explicitné a implicitné medzery v zákone,
- (iv) absolútne a čiastočné medzery v zákone,
- (v) axiologické medzery v zákone a medzery spôsobené nedostatkami legislatívnej techniky,
- (vi) teoretické a praktické medzery v zákone,
- (vii) skryté a technické medzery v zákone³.

Výpočet samozrejme nie je konečný a v závislosti od špecifik tej-ktorej legislatívy a praxe súdov možno dospieť ďalšiemu deleniu, i keď často pôjde o výlučne akademické klasifikovanie.

Problematika medzier v zákonoch vystupuje do popredia predovšetkým v súvislosti s aplikáciou právnych predpisov orgánmi aplikácie práva, konkrétnejšie v súvislosti s interpretáciou konkrétnych právnych noriem, pod ktoré konajúci orgán aplikácie práva subsumuje skutkový stav v prejednávanej veci. V tomto smere má diskusia o medzerách v zákone za cieľ objasniť predpoklady, za splnenia ktorých sudca môže dotvárať právo⁴.

Ako nás pouča už H. Kelsen, sudcovská tvorba práva, pri ktorej konajúci sudca preberá na svoje plecia *ad hoc* úlohu legislatívneho orgánu (zákonodarcu), je podmienená skutočnosťou, že právna reglementácia konkrétnej oblasti spoločenských vzťahov alebo príslušnej právnej otázky nie je dostatočná a zamietnutie návrhu z dôvodu, že právny predpis mlčí, by bolo zjavne nespravodlivé⁵. Konajúci sudca je v tomto prípade nútený uvažovať a predpokladať, že ak by vec posudzoval zákonodarca, právnu normu aplikovateľnú na danú skutkovú podstatu by prijal, a keďže sudca nemôže v zmysle princípov ovládajúcich konanie pred ním odmietnuť spravodlivosť (*denegatio iustitiae*), je povinný vziať na seba *ad hoc* úlohu zákonodarcu a právnu normu dotvoriť⁶. V takýchto prípadoch je v súlade s princípmi

³ *General Report of the XIVth Congress of the Conference of European Constitutional Courts on Problems of Legislative Omission in Constitutional Jurisprudence*. XIVth Congress of the Conference of European Constitutional Courts. Vilnius, 2008. pp. 9-11.

⁴ CANARIS, C. W.: *Die Feststellung von Lücken in Gesetz*. 2. auflage. Berlin: Duncker & Humbolt, 1983. p. 6.

⁵ KELSEN, H.: *General Theory of Law and State*. Cambridge: Harvard University Press, 1949. pp. 147–149; K tomu porov. nález Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 46/2015 z 3. septembra 2015 a nález Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 111/2015 z 3. septembra 2015.

⁶ *Ibid.*, p. 149; K tomu porov. nález Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 46/2015 z 3. septembra 2015 a nález Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 111/2015 z 3. septembra 2015.

právneho štátu, aby došlo k vyplneniu určitej medzery v zákone prostredníctvom rozhodovacej činnosti súdu⁷.

A. Barak k sudcovskej tvorbe práva vo vyššie zmienenom zmysle slova dopĺňa, že sudca pristupuje k vyplňaniu medzery v právnom predpise spôsobom, ktorý musí byť priateľský k vnútornej harmónii medzi neúplným právnym predpisom či právnou normou a právnou normou, ktorú svojou interpretáciou kreuje⁸. Na pomoc si v tomto prípade berie predovšetkým analógiu, a teda aplikáciu základných princípov toho istého právneho predpisu, ktoré upravujú skutkovú podstatu najbližšiu prerokovávanému skutkovému stavu či právnej otázke (*analógia legis*) alebo aplikáciu základných princípov právneho predpisu, ktorý je svojím obsahom a povahou najbližší (*analógia iuris*) k súdom aplikovanému právnemu predpisu, ktorý neupravuje vhodné pravidlo správania sa. Výnimočne je však možné odvolať sa pri sudcovskej tvorbe práva aj na všeobecné princípy ústavného poriadku alebo princípy spravodlivosti⁹.

2. Ústavný súd a teória medzier v zákonoch

Ústavnému súdu sa dostáva príležitosti zaujať stanovisko k problematike medzier v zákonoch predovšetkým v dvoch typoch konania:

(i) v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) a

(ii) v konaní o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy.

Kým v súvislosti s konaním o súlade právnych predpisov je judikatúra Ústavného súdu čo sa zaujatia zásadného právneho stanoviska k teórii medzier v zákonoch týka poskromnejšia, právnych názorov jednotlivých senátov Ústavného súdu k uvedenej problematike medzier v zákonoch možno v jednotlivých uzneseniach a nálezoch dohľadať viacero.

Z recentnej judikatúry Ústavného súdu možno odkázať predovšetkým na dva nálezy prijaté v konaní o sťažnostiach vo veciach sp. zn. II. ÚS 46/2015 a sp. zn. II. ÚS

⁷ Rozhodnutie Spolkového ústavného súdu Spolkovej republiky Nemecko sp. zn. 1 BvR 1631/08 z 30. 8. 2010, bod 64.

⁸ BARAK, A.: *Purposive Interpretation in Law*. Princeton: Princeton University Press, 2005. pp. 71–72; K tomu porov. nálež Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 46/2015 z 3. septembra 2015 a nálež Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 111/2015 z 3. septembra 2015.

⁹ Ibid.; K tomu porov. nálež Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 46/2015 z 3. septembra 2015 a nálež Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 111/2015 z 3. septembra 2015.

111/2015^{10,11}, v ktorých ústavný súd uviedol tak teoretické východiská posudzovania medzier v zákonoch súdnymi orgánmi, ako aj (a predovšetkým) sa vysporiadal s praktickým príkladom medzery v zákone spôsobom, ktorý umožnil spravodlivé rozhodnutie v týchto veciach. Keďže uvedené nálezy majú tendenciu mať podstatný dopad na prax všeobecných súdov v rámci Slovenskej republiky v oblasti trestného súdnictva, dovoľujú si autori tohto pojednania rozobrať tieto nálezy podrobnejšie.

2.1 Právne posúdenie medzery v zákone Ústavným súdom *in concreto*

Zákonom č. 171/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý doplnil § 35 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. o nový odsek 2, ktorým zákonodarca upravil v právnom poriadku Slovenskej republiky asperačnú zásady nasledovne: *„Ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu a pri obzvlášť nebezpečnom recidivistovi o jednu polovicu; súd uloží páchatel'ovi trest v hornej polovici takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody. Horná hranica zvýšenej trestnej sadzby nesmie prevyšovať pätnásť rokov. Pri ukladaní výnimočného trestu odňatia slobody nad pätnásť do dvadsiatich piatich rokov nesmie horná hranica zvýšenej trestnej sadzby odňatia slobody prevyšovať dvadsaťpäť rokov. Popri treste odňatia slobody možno v rámci úhrnného trestu uložiť aj iný druh trestu, ak by jeho uloženie bolo odôvodnené niektorým zo súdených trestných činov.“*

Nový Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. zrušil zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon. Úprava asperačnej zásady však bola prenesená aj do nového Trestného zákona, konkrétne v § 41 ods. 2 Trestného zákona v tomto znení: *„Ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden je zločinom, spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu; súd uloží páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody. Horná hranica zvýšenej trestnej sadzby nesmie prevyšovať dvadsaťpäť rokov a pri mladistvých trestnú sadzbu uvedenú v § 117*

¹⁰ Pre korektnosť je potrebné uviesť, že autor tohto príspevku bol členom a predsedom II. senátu Ústavného súdu, ktorý v citovaných veciach rozhodoval, avšak nebol v daných veciach sudcom spravodajcom.

¹¹ Nálezy Ústavného súdu dostupné v slovenskom jazyku na <https://www.ustavnysud.sk>

ods. 1 alebo 3. Popri treste odňatia slobody možno v rámci úhrnného trestu uložiť aj iný druh trestu, ak by jeho uloženie bolo odôvodnené niektorým zo súdených trestných činov.“

Ústavný súd nálezom sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 vo vzťahu k asperačnej zásade (resp. jej časti) upravenej v § 41 ods. 2 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. rozhodol, že v § 41 ods. 2 Trestného zákona slová v texte za bodkočiarkou „*súd uloží páchateľovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody*“ nie sú v súlade s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Tým pádom však bol aktivovaný § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého *„ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť v zmysle čl. 125 ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku“*.

Pochopiteľne odsúdení, ktorým bol uložený trest odňatia slobody za použitia asperačnej zásady v zmysle § 41 ods. 2 Trestného zákona, o časti ktorej Ústavný súd rozhodol, že nie je v súlade s Ústavou, sa začali podľa § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde domáhať obnovy konania na všeobecných súdoch.

Tie však rozhodovali nejednotne, niektoré súdy povoľovali obnovu konania automaticky, iné skúmali aj iné podmienky obnovy konania v zmysle Trestného poriadku, ďalšie zas skúmali, či uložený trest odňatia slobody by bol alebo nebol uložený, ak by sa neaplikovala asperačná zásada.

Tejto nejednotnosti urobili koniec až stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) č. Tpj 44/2013 z 26. novembra 2013 a zjednocujúce stanovisko pléna Ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 2/2014 z 7. mája 2014, v zmysle ktorých ak je podaný návrh na povolenie obnovy konania vo veci, ktorá sa skončila právoplatným rozhodnutím, ktorý vychádza len zo skutočností predpokladaných v ustanovení § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde, je splnenie podmienok obnovy konania konštatované už v tomto ustanovení a súd už nemôže skúmať splnenie iných podmienok uvedených v § 394 ods. 1 Trestného poriadku, ale obnovu konania povolí.

Problémom však zostávalo, že § 35 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. (t. j. starého Trestného zákona) obsahoval pred jeho zrušením novým Trestným zákonom identickú právnu úpravu asperačnej zásady, a keďže aj po zrušení starého Trestného zákona boli niektorí páchatelia trestných činov súdení v zmysle starého Trestného zákona (keďže podľa čl. 50 ods. 6 Ústavy sa trestnosť činu posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase spáchania trestného činu) a bol im ukladaný trest odňatia slobody za použitia asperačnej

zásady podľa starého Trestného zákona, v praxi zostala otvorenou otázka, ako pristupovať k návrhu na povolenie obnovy konania v prípade, že navrhovateľ bol odsúdený za použitia asperačnej zásady podľa § 35 ods. 2 starého Trestného zákona, na ktorý sa nevzťahuje tak nález Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011, ani citované zjednocujúce stanovisko pléna Ústavného súdu či stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu. Všeobecné súdy k nastolenej otázke pristupovali rôzne.

Jednak spôsobom, kedy súdy zamietali návrh na povolenie obnovy konania, teda nepovoľovali obnovu konania s odôvodnením, že nález Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 sa vzťahuje na asperačnú zásadu (jej časť) upravenú v novom Trestnom zákona a nevzťahuje sa na asperačnú zásadu podľa § 35 ods. 2 starého Trestného zákona. Na druhej strane je možné sa stretnúť s rozhodnutiami všeobecných súdov, ktoré povolili obnovu konania aj v prípadoch, kedy bol navrhovateľ odsúdený za použitia asperačnej zásady podľa § 35 ods. 2 starého Trestného zákona.

A preto trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu prijalo 9. decembra 2014 stanovisko č. Tpj 36/2014 v nasledovnom znení: „*Rovnaké právne účinky, aké v zmysle § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších prepisov (ďalej len dotknuté ustanovenie) vyvoláva vyhlásenie nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 21. decembra 2012 vo vzťahu k § 41 ods. 2 Trestného zákon, je potrebné pri použití extenzívnej interpretácie dotknutého ustanovenia vyvodit' aj vo vzťahu k ustanoveniu § 35 ods. 2, časť vety za bodkočiarkou Trestného zákona v znení účinnom od 1. septembra 2003 do 31. decembra 2005.*“

Ústavnému súdu však v konaniach o sťažnostiach odsúdených, ktorým bol uložený trest za použitia asperačnej zásady podľa starého Trestného zákona, proti rozhodnutiam všeobecných súdov o nepovolení obnovy konania vydaných ešte pred prijatím stanoviska trestnoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu, zostávalo zodpovedať, na akom ústavnom a zákonnom základe možno odôvodniť závery prijaté v spomínanom stanovisku trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu č. Tpj 36/2014, keďže aj po jeho prijatí bol právny stav taký, že na asperačnú zásadu podľa § 35 ods. 2 starého Trestného zákona, sa nevzťahoval tak nález Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011, ani stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu č. Tpj 44/2013 z 26. novembra 2013 ani zjednocujúce stanovisko pléna Ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 2/2014 z 7. mája 2014. Inak povedané odôvodniť, prečo sa aj na odsúdených, ktorým bol uložený trest za použitia asperačnej zásady podľa starého

Trestného zákona má vzťahovať dôvod obnovy konania podľa § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde, keďže aj súdy pri povoľovaní obnovy konania musia rešpektovať čl. 2 ods. 2 Ústavy, teda princíp legality.

Do úvahy teda pripadal buď extenzívny výklad § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde alebo otázka prípustnej sudcovskej tvorby práva pri vyplňaní medzier v zákone.

Ústavný súd v náleze sp. zn. II. ÚS 46/2015 z 3. septembra 2015 a náleze sp. zn. II. ÚS 111/2015 z 3. septembra 2015 vyslovil odôvodnenie aplikácie § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde aj na prípady návrhov na povolenie obnovy konania odsúdených, ktorým bol uložený trest za použitia asperačnej zásady podľa starého Trestného zákona, a to ako dôsledok vyplňania medzery v § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde sudcovskou tvorbou práva za účelom spravodlivého rozhodnutia vo veci skutkovo a právne totožnej, ako je povolenie obnovy konania v prípade uloženia trestu odňatia slobody za použitia asperačnej zásady podľa nového Trestného zákona. Ústavný súd k vyplňaniu medzery v § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde sudcovskou tvorbou práva za účelom spravodlivého rozhodnutia po uvedení všeobecných teoretických východísk k posudzovaniu medzier v zákonoch postuloval:

«57. Podľa názoru ústavného súdu text a účel § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde neumožňuje pod prípady, ktoré táto právna norma predpokladá, subsumovať situáciu podaného návrhu na povolenie obnovy takého konania, v rámci ktorého bol navrhovateľovi uložený trest za použitia asperačnej zásady podľa Trestného zákona č. 140/1961 Zb.

58. Ani pri extenzívnom výklade § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde (na ktorý odkazuje trestnoprávne kolégium najvyššieho súdu vo svojom stanovisku č. Tpj 36/2014 slovami: „Rovnaké právne účinky, aké v zmysle § 41b ods. 1 zákona... vyvoláva vyhlásenie nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011... vo vzťahu k § 41 ods. 2 Trestného zákon, je potrebné pri použití extenzívnej interpretácie dotknutého ustanovenia vyvodiť aj vo vzťahu k ustanoveniu § 35 ods. 2, časť vety za bodkočiarkou Trestného zákona v znení účinnom od 1. septembra 2003 do 31. decembra 2005“) nemožno dospieť k záveru jeho aplikácii na situáciu podaného návrhu na povolenie obnovy takého konania, v rámci ktorého bol navrhovateľovi uložený trest za použitia asperačnej zásady podľa Trestného zákona č. 140/1961 Zb.

59. Pri opačnom závere by už nešlo o extenzívny výklad právnej normy, ale o dotváranie právneho predpisu o novú právnu normu, teda o sudcovskú tvorbu práva. ...“

63. Stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. Tpj 36/2014 je teda prejavom sudcovskej tvorby práva a jeho reálnym obsahom je „doplnenie“ § 41b zákona o ústavnom súde o právnu normu v znení: „Rovnaké právne účinky, aké v zmysle § 41b ods. 1

zákona o ústavnom súde vyvoláva vyhlásenie nálezu ústavného súdu o nesúlade právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia s právnym predpisom vyššej právnej sily podľa čl. 125 ústavy, je potrebné vyvodiť aj vo vzťahu k takému právnemu predpisu, jeho časti alebo niektorému ustanoveniu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu už nebol platný a účinný, ale upravoval obsahovo identické právne normy ako tie, o ktorých nesúlade s právnym predpisom vyššej právnej sily ústavný súd rozhodol nálezom podľa čl. 125 ústavy.“

64. Ústavný súd hodnotí, že v situácii, kde text a účel § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde neumožňuje pod prípady, ktoré táto právna norma predpokladá, subsumovať situáciu podaného návrhu na povolenie obnovy takého konania, v rámci ktorého bol navrhovateľovi uložený trest za použitia asperačnej zásady podľa Trestného zákona č. 140/1961 Zb., pričom nepovoliť obnovu konania v situácii, kde bol navrhovateľovi ukladaný trest za použitia asperačnej zásady podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. a kde podľa mienky ústavného súdu závery vyplývajúce z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 sa musia v zmysle záverov ústavného súdu uvedených v bode 55 vzťahovať aj na § 35 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v časti „súd uloží páchatel'ovi trest v hornej polovici takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“, by bolo zjavne nespravodlivé a vo vzťahu k ochrane ústavných práv dotknutej osoby neudržateľné, je potrebné takúto sudcovskú tvorbu práva hodnotiť ako akceptovateľnú do času, kým na vzniknutú situáciu (medzeru v právnom predpise) nezareaguje zákonodarca, prípadne ústavný súd v konaní o súlade § 35 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v časti „súd uloží páchatel'ovi trest v hornej polovici takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ s právnym predpisom vyššej právnej sily na základe kvalifikovaného návrhu aktívne legitimovaného subjektu. ...

69. Za takto konštruovanej právnej i skutkovej situácie je potrebné aplikovať na vec navrhovateľa povolenia obnovy konania, ktorému bol uložený trest odňatia slobody podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb., závery vyjadrené v stanovisku trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. Tpj 36/2014 z 9. decembra 2014 v spojení so stanoviskom trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. Tpj 44/2013 z 26. novembra 2013 a zjednocujúcim stanoviskom ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 2/2014 zo 7. mája 2014, a pomocou sudcovskej tvorby práva vyplniť medzeru v § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde na čas, kým zákonodarca nezareaguje na vzniknutú situáciu (medzeru v právnom predpise) alebo ústavný súd nerozhodne o súlade § 35 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v časti „súd uloží páchatel'ovi trest v hornej polovici takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ s právnym predpisom vyššej právnej sily na základe kvalifikovaného návrhu aktívne legitimovaného subjektu. Nota bene ústavný súd poznamenáva, že akcentuje zvláštny vzťah

formy a obsahu v právnom poriadku – ústavný súd ctí formu zákona, dve vôle parlamentu vyjadrené v opätovnom prijatí tej istej právnej normy, ale, ako už vyššie podrobnejšie uviedol, tu zároveň vznikla raritná situácia dvoch rovnakých právnych noriem. V prostredí ľudskoprávne veľmi citlivej oblasti trestania odňatím slobody, v situácii, keď sa nateraz nevyvinula tradícia senátnych podaní do pléna ústavného súdu, a v situácii, keď už nie je z časového hľadiska pravdepodobné, aby podal takýto návrh všeobecný súd prostredníctvom čl. 144 ods. 2 ústavy, pričom už judikatúra (stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. Tpj 44/2013) vytvorila vyššie citovaný štandard favorizujúci slobodu, ústavný súd podporil v tomto náleze ustálenú interpretáciu, že možno aj pôvodnú úpravu § 35 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. zaradiť na základe sudcovskej tvorby práva pod režim § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde. Záverom a výlučne len pre akademické účely ústavný súd dopĺňa, že ustanovenie § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde je zvláštnym typom právnej, nie skutkovej obnovy (čosi iné bola právna „obnova“ konania podľa § 228 ods. 1 písm. c) a d) Občianskeho súdneho poriadku spred novely č. 519/1991 Zb.; pozn). Zákonodarca v ňom prevzal nemecký koncept ex tunc vzťahu ne-súladov a individuálnych právnych aktov, hoci nesúlady majú v zásade účinky ex nunc a nemecký systém nesúladov stojí v zásade na účinkoch neplatnosti noriem ex tunc. Z týchto dôvodov sú vzťahy nesúladov a individuálnych pozícií interpretačne zložité.»

3. Záver

Teória medzier v zákonoch a praktický dopad medzier vyskytujúcich sa v zákonoch v rámci právneho poriadku Slovenskej republiky neobchádzajú ani rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu. Ústavný súd zastáva názor, že v prípade, ak by v dôsledku medzery v zákone malo dôjsť k odmietnutiu spravodlivosti, resp. by mala vzniknúť alebo sa udržiavať situácia, ktorá by bola zjavne nespravodlivá a ktorá by zasahovala negatívne do základných práv a slobôd dotknutých osôb, je ústavne udržateľné „vyplniť“ takúto medzeru pomocou sudcovskej tvorby práva do času, kým na vzniknutú situáciu (medzeru v právnom predpise) nezareaguje zákonodarca alebo ústavný súd derogačným zásahom v konaní o súlade právnych predpisov.

Abstrakt

Článok pojednáva o teórii medzier v zákonoch v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky. Autor upriamuje pozornosť na doktrínálne závery k problematike medzier v zákonoch. Následne na praktickom príklade z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky autor oboznamuje čitateľa s právnymi závermi Ústavného súdu Slovenskej republiky k problematike výskytu medzery v zákone.

Abstract

The article deals with theory of legislative gaps. The author draws attention to the doctrinal conclusions on the issue of legislative gaps. Subsequently on the practical example from case law of the Constitutional Court of the Slovak Republic the author presents some conclusions of the Constitutional Court of the Slovak Republic on the issue of particular legislative gaps occurrence.